

DEPOZITUL DE TOPOARE DE BRONZ DE LA BORLEȘTI

(raionul Buhuși, reg. Bacău)

În iarna anului 1958, Muzeul arheologic regional din Piatra Neamț a fost informat¹ că pe teritoriul comunei Borlești, raionul Buhuși, s-a descoperit, cu ocazia unor lucrări agricole, un vas de lut conținând mai multe topoare de bronz.

Pe baza sesizării s-au efectuat, în lunile februarie-aprilie ale aceluiași an, o serie de investigații în comuna sus-amintită, cu scopul de a stabili condițiile în care s-a făcut descoperirea și de a se salva totodată obiectele depozitului².

Din relatările descoperitorilor, cât și prin cercetările la fața locului rezultă că depozitul la care ne referim a fost găsit în via locuitorului D. Diaconița cu ocazia unor lucrări de plantație. Punctul unde s-a semnalat acest depozit se află în raza satului Ursiți din com. Borlești (raionul Buhuși), pe versantul de vest — sud-vest al dealului Runcu, cam la jumătatea pantei, la o distanță de circa 1 km est de satul Ursiți și de circa 1,500 km nord-est de Dealul Fluturelui, cunoscut în literatura de specialitate cu ocazia altor descoperiri³. La circa 170 m vest de acest punct se află casa locuitorului V. Purcariu, iar la circa 130 m nord se află baliza trigonometrică a dealului Runcu.

Cu ocazia cercetărilor noastre pe locul amintit s-au semnalat numeroase fragmente din vasul sfărâmat de descoperitori cu ocazia găsirii depozitului. Pe unele fragmente se mai păstrau încă urme de oxid verde de cupru. Pe baza câtorva cioburi aflate *in situ* în malul gropii săpate de descoperitori, s-a putut preciza că vasul în care au fost depozitate topoarele se afla la circa 0,25 m adâncime, într-un sol argilos roșcat. Toate fragmentele ceramice culese din acest punct aparțin aceluiași vas. Din nefericire, multe din aceste fragmente s-au degradat din cauza acțiunii distructive a apei de zăpadă și a înghețului din timpul

¹ Informația a fost dată de către Trifan Leonard, din com. Borlești, raionul Buhuși.

² La cercetările de teren făcute în com. Borlești pentru salvarea și achiziționarea depozitului au participat: C. Matasă, P. Hălăuțescu și M. Zamoșteanu, care a făcut și recunoașterea la locul descoperirii.

³ C. Matasă, *Cercelări din preistoria jud. Neamț*, extras din *BCMI*, fasc. 97, 1940, p. 36 și M. Petrescu-Dîmbovița, *Contribuții la problema sfârșitului epocii bronzului și începutul epocii fierului în Moldova*, în *SCIV*, IV, 3-4, 1953, p. 465.

iernii. În afară de aceste fragmente ceramice, alt material arheologic nu s-a mai găsit în acest punct.

Vasul restaurat, în care au fost depozitate topoarele (fig. 1), are aspectul unei amfore cu corpul sferic și gura înaltă, cilindrică. Două torși în bandă, astăzi rupte, uneau buza vasului cu partea superioară a umărului. Vasul, prost ars, are

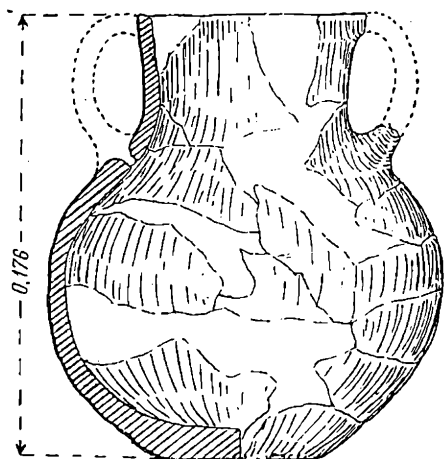

Fig. 1. — Borlești. Vas de lut ars în care au fost depozitate cele șase topoare de aramă și bronz.

pasta neconsistentă. Culoarea pastei este cenușie-închis, cu excepția unor porțiuni mai deschise. La exterior, pe gît, sînt unele indicii că vasul a avut un decor imprimat, care nu a putut fi precizat din cauza proastei conservări a pastei. Dimensiunile: înălțimea 0,176 m, din care gîtul cilindric 0,05 m; diametrul gurii circa 0,09 m; diametrul maxim al vasului 0,156 m.

Depozitul de care ne ocupăm era format inițial dintr-un număr de șase topoare „asemănătoare”, după spusele martorilor oculari. Din aceeași sursă rezultă că topoarele erau legate sau înșirate pe o sîrmă de cupru sau de bronz, lungă de circa 0,30-0,40 m. Nu s-a putut preciza profilul în secțiune pe care l-a avut sîrma. Unul dintre cele șase topoare descoperite s-a pierdut, încît actualmente depozitul se compune din cinci exem-

plare care au fost achiziționate de către Muzeul arheologic din Piatra Neamț⁴.

1. Topor de aramă cu gaura de înmănușare transversală, lama zveltă lătită ușor în jos, spre tăișul convex. Secțiunea transversală a lamei este hexagonală alungită, avînd fețele laterale drepte (fig. 2/1). În jurul tubului de înmănușare se află trei nervuri în relief. Nervura din partea de jos a tubului de înmănușare reprezintă îngroșarea marginii, în schimb cea din partea de sus a tubului reprezintă îngroșarea marginii numai pe direcția muchiilor laterale ale lamei, porțiunea cuprinsă între ele nefiind îngroșată. A treia nervură se dezvoltă pe direcția muchiilor laterale de jos ale lamei fără a fi însă în continuarea acestora. Această dispoziție a nervurilor se va păstra cu unele mici particularități la întreaga serie a topoarelor de la Borlești.

Toporul, turnat îngrijit, prezintă în regiunea tubului de înmănușare și pe porțiunea de jos a lamei mici asperități, provenite de la bulele de aer neevacuat în momentul turnării. Cusăturile sînt îngrijit lucrate cu excepția cefeii, unde cusătura este puțin reliefată și ciocănită din vechime. În interiorul tubului de înmănușare, pe direcția lamei, se observă o mică alveolare, provenită de la dopul de lut. Patina brună-verzuie se păstrează, cu excepția laturii drepte a lamei, unde a fost îndepărtată de descoperitori; de asemenea și tăișul a fost ferăstruit cu aceeași ocazie. Lungimea toporului este de 0,142 m, din care lama 0,105 m; grosimea maximă a lamei 0,022 m; înălțimea maximă a lamei 0,029 m

⁴ Col. Muzeului arheologic din Piatra Neamț, inv. nr. 3119 a-c.

la tăiș 0,048 m ; înălțimea tubului de înmănușare 0,04 m, iar diametrul găurii de înmănușare 0,025 m ; greutatea 0,540 kg.

2. Topor de aramă de același tip, mai puțin masiv decât precedentul (fig.2/2). Nervurile sînt la egală distanță între ele ; aceea din partea de jos a tubului de înmănușare se arcuieste înapoi. Locul de întîluire al nervurilor mediane la ceafă este ușor înălțat. Cusătura cefei, îngrijit lucrată, se lățește în partea de jos a tubului de înmănușare, în forma unui triunghi, a cărui bază formează o mică streășină deasupra găurii de înmănușare. Tăișul este convex, capătul de jos fiind tăiat cu ocazia descoperirii. În interiorul tubului de înmănușare, în direcția lamei, se află o gaură adîncă de 0,015 m, provenită de la dopul de lut. Pe cusătura superioară și inferioară a lamei se observă urme repetate de ciocănituri, făcute cu scopul de a netezi cusăturile lamei și de a înlătura reziduurile rămase în urma turnării. Patina de un verde-deschis s-a păstrat bine, cu excepția laturii din dreapta lamei, care a fost pilită pînă la metal. Lungimea toporului este de 0,128 m, din care lama 0,95 m ; grosimea lamei 0,019 m ; înălțimea lamei 0,03 m, la tăiș 0,046 m. Gaura de înmănușare are forma unei inimi sau a unui cerc, turtit în regiunea cefei ; diametrul transversal al găurii de înmănușare este de 0,026 m, iar cel longitudinal de 0,023 m ; înălțimea tubului de înmănușare 0,042 m ; greutatea 0,420 kg.

3. Topor de bronz de un tip aproape similar, în linii generale, cu cele două exemplare precedente (fig. 2/3). O particularitate a acestui topor constă în faptul că nervurile nu sînt paralele între ele, iar nervura mediană, asimetrică, nu se dezvoltă pe direcția muchiilor laterale din partea de jos a lamei, cum se observă la celelalte exemplare, ci în partea superioară a acesteia, continuîndu-se pînă la ceafă. Nervura din partea de jos a tubului de înmănușare se arcuieste înapoi în regiunea cefei. În interiorul tubului de înmănușare, în direcția lamei, se observă o mică alveolare, provenită de la dopul de lut. Lama zveltă se lățește ușor în ambele sensuri spre tăișul convex. Toporul, turnat îngrijit, păstrează o frumoasă patină verde-închis, cu excepția laturii drepte a lamei, care a fost pilită pînă la metal. Lungimea toporului este de 0,133 m, din care lama 0,101 m ; grosimea lamei 0,019 m ; înălțimea lamei 0,023 m, la tăiș, 0,044 m ; înălțimea tubului de înmănușare 0,053 m ; diametrul găurii de înmănușare 0,023 m ; greutatea 0,390 kg.

4. Topor de bronz prevăzut pe tubul de înmănușare cu trei nervuri, din care cea mediană, asimetrică, se dezvoltă pe direcția muchiilor laterale din partea de jos a lamei (fig. 2/4). Pe ceafă, această nervură formează la locul de contact o ușoară proeminență. Ceafa, în partea de jos a tubului de înmănușare, se lățește ușor, formînd o mică streășină deasupra găurii de înmănușare. Și la acest exemplar se observă în interiorul tubului de înmănușare o ușoară alveolare, provenită de la dopul de lut. Lama zveltă se arcuieste ușor în jos spre tăișul convex. Toporul, turnat îngrijit, prezintă o frumoasă patină, bine păstrată, de culoare verde-închis. Lungimea toporului este de 0,138 m, din care lama 0,111 m ; grosimea lamei 0,098 m ; înălțimea lamei 0,023 m, la tăiș 0,042 m ; înălțimea tubului de înmănușare 0,040 m ; diametrul găurii de înmănușare 0,021 m ; greutatea 0,400 kg.

5. Topor de bronz, prevăzut pe ceafă, la locul de contact al nervurilor extreme, cu două creste, rămășițe ale cusăturii îndepărtate (fig. 2/5). În inte-

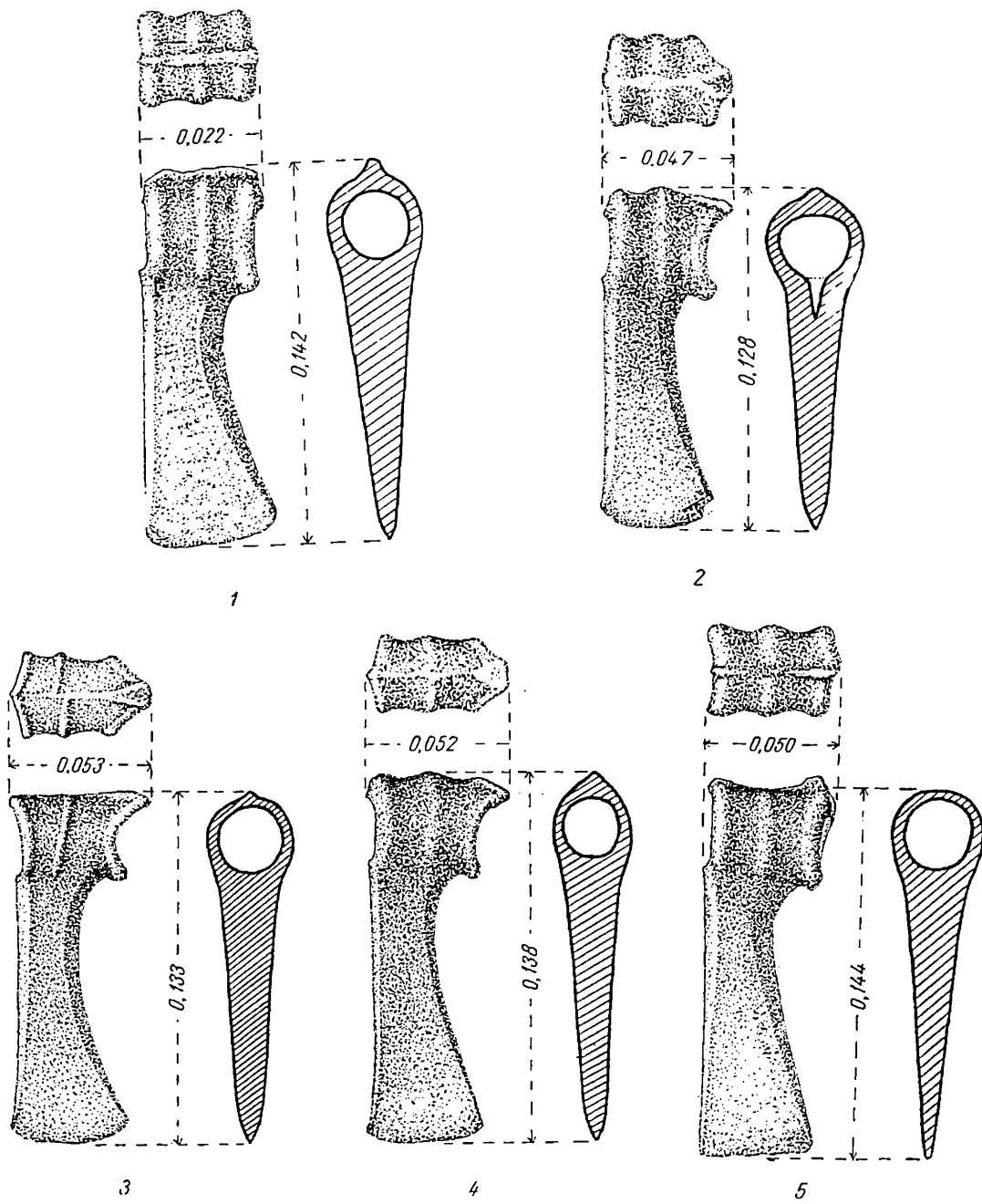

Fig. 2. — Borlești. Depozitul de topoare de aramă (1, 2) și bronz (3—5).

riorul tubului de înmănușare, în direcția lamei, se observă o ușoară alveolare de la dopul de lut. Nervurile sînt paralele și simetrice, iar lama zveltă se arcuiește ușor în jos, formînd la acest exemplar un tăiș drept. Patina verde-închis s-a păstrat bine. Tăișul este ferăstruit de descoperitori. Lungimea toporului este de 0,144 m, din care lama 0,113 m; grosimea maximă a lamei 0,021 m; înălțimea lamei 0,029 m, la tăiș 0,040 m; înălțimea tubului de înmănușare 0,043 m; gaura de înmănușare, în forma unei elipse, are diametrul transversal de 0,022 m, iar cel longitudinal de 0,024 m; greutatea 0,390 kg.

Din punct de vedere tipologic, toate aceste cinci exemplare descrise se încadrează în seria topoarelor cu gaura de înmănușare transversală și cu tubul de înmănușare decorat cu trei nervuri groase, în relief. Al. Vulpe deosebește în grupa acestor topoare două tipuri: unul lipsit de prelungirea prismatică a cefei și un altul, mai evoluat, cu o prelungire prismatică la ceafă, pe care-l numește „tipul Monteoru”⁵.

În lumina acestor precizări tipologice, topoarele noastre se încadrează în primul tip, lipsit în regiunea cefei de prelungirea prismatică. În Moldova se cunosc și alte descoperiri aparținînd acestui tip, dintre care menționăm topoarele de cupru de la Parava, unde întîlnim analogii cu unul dintre exemplarele noastre⁶. Subliniem că topoarele de la Parava, cu aspectul lor mai puțin evoluat decît exemplarele de la Borlești, au fost atribuite fazei Ic₃ de la începutul culturii Monteoru⁷. Seria topoarelor de la Borlești, prin profilul zvelt, elegant al lamei, prezintă apropieri tipologice și cu topoarele de bronz ale „tipului Monteoru”, atribuite fazelor tîrzii ale culturii Monteoru (Monteoru II)⁸, precum și cu topoarele ce ar fi provenit din tiparele bivalve descoperite în nivelurile superioare de la Pecica⁹. Lipsa prelungirii prismatice, pe de o parte, iar pe de altă parte prezența în depozitul nostru a două topoare de cupru, tipologic mai evolute decît topoarele de la Parava, ne fac să considerăm seria topoarelor noastre de la Borlești într-o etapă tipologică intermediară, ce se poate încadra după seria topoarelor de cupru de la Parava și înaintea topoarelor de bronz aparținînd „tipului Monteoru” cu prelungirea prismatică a cefei.

Seria topoarelor de la Borlești nu poate fi atribuită fazelor tîrzii ale culturii Monteoru, deoarece, în cel puțin două cazuri, tipul cu prelungirea prismatică a cefei a fost surprins stratigrafic în faze tîrzii ale culturii Monteoru. Astfel, în așezarea de la Monteoru tipul acesta de topor este documentat în ultimul nivel, corespunzător fazei Monteoru IIb¹⁰, iar în aceea de la Poiana într-un mediu corespunzător fazei Monteoru IIa¹¹; întrucît din punct de vedere tipologic topoarele noastre sînt anterioare tipului cu prelungirea prismatică a cefei, înclinăm pentru datarea depozitului de la Borlești într-o perioadă anterioară fazelor tîrzii ale culturii Monteoru II, dar ulterioară sfîrșitului fazei Monteoru Ic₃, căreia îi sînt atribuite, după cum am văzut, topoarele de cupru de la Parava.

⁵ Al. Vulpe, *Cu privire la unele topoare de aramă și bronz din Moldova*; în prezentul volum.

⁶ *Ibidem*, fig. 1/1; 2/1.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*, fig. 3/3, 4, fig. 4/1, și *Istoria Romniei*, București, 1960, p. 93, fig. 18.

⁹ Dorin Popescu, *Die frühe und mittlere Bronzezeit in Siebenbürgen*, București, 1944, p. 65, fig. 26/2, 3, 5; fig. 27/3; fig. 28/10.

¹⁰ Al. Vulpe, *loc. cit.*, pe baza informațiilor date de prof. I. Nestor.

¹¹ *Ibidem*.

Recent, în nivelul monteorean de la Costișa, cu ocazia săpăturilor din 1960 s-a descoperit fragmentul unui topor de bronz cu tăișul convex alungit în jos și cu secțiunea transversală a lamei hexagonale alungită (fig. 3). Dimensiunile fragmentului sînt : grosimea lamei 0,012 ; înălțimea tăișului 0,043.

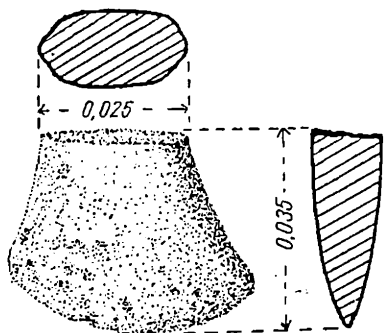

Fig. 3. — Costișa. Fragment de topor de bronz.

Tăișul convex alungit, cu secțiunea transversală a lamei hexagonale alungită, ne determină să atribuim acest fragment unui exemplar din grupa topoarelor cu gaura de înmănușare transversală aparținînd tipului mai evoluat căruia îi corespund și piesele de la Borlești. Deoarece nivelul de locuire în care a fost găsit acest fragment de topor aparține fazelor Monteoru Ic₂ — Ia, credem că el nu poate fi atribuit „tipului Monteoru”, care se întîlnește, după cum s-a arătat, în medii tîrzii monteorene (Monteoru II). Din aceste motive este mai probabilă atribuirea lui seriei Borlești, pentru care pledează atît forma evoluată a tăișului și a lamei, cît și faptul că este lucrat din bronz. În acest caz, depozitul de la Borlești poate fi atribuit unei perioade corespunzătoare fazelor Monteoru Ic₂ — Ia, ceea ce ar fi în concordanță și cu încadrarea tipologică de mai sus.

Menționăm că topoarele discutate aici au apărut și în medii nemonteorene, contemporane și imediat vecine culturii Monteoru¹². Vehicularea acestor topoare în ariile culturilor vecine culturii Monteoru poate fi pusă pe seama relațiilor de schimb intertribale¹³. Nu este exclus ca și depozitul nostru să fi fost vehiculat în aceleași scopuri.

Vasul în care au fost ascunse topoarele prezintă unele analogii cu vasele mari și mijlocii de tipul „amforelor” descoperite cu ocazia săpăturilor în așezarea de pe „Cetățuia” de la Costișa, în nivelul aspectului Costișa al culturii Belopotok-Costișa¹⁴. Forma sferică a vasului, pasta relativ proastă, lipsa decorului, precum și aspectul mai primitiv al vasului, ne determină să avem anumite rezerve cînd atribuim acest vas aspectului Costișa. Nu este exclus ca în această zonă de interpătrundere¹⁵ influențele culturii Monteoru să fi fost mai active, fapt care ar putea explica, eventual, particularitățile vasului nostru.

¹² Vezi discuția mai largă la Al. Vulpe, *loc. cit.*

¹³ În legătură cu relațiile de schimb în această epocă și cu rolul avut de unele obiecte de bronz în cadrul acestor relații, vezi I. Nestor, în *Istoria României*, I, București, 1960, p. 115—123.

¹⁴ Asupra culturii Belopotok-Costișa, vezi rapoartele preliminare, Al. Vulpe și M. Zamosteanu, în

Materiale, VIII, p. 309 și urm. și în *Materiale X* (în pregătire). De asemenea, *Istoria României*, I, București, 1960, p. 98, 102—103. Materialele rezultate în urma cercetărilor de la Costișa se păstrează la Muzeul arheologic din Piatra Neamț.

¹⁵ Cf. I. Nestor, în *Istoria României*, I, București, 1960, pl. IX.

Pe baza acestor date atribuim depozitul nostru, cu rezervele menționate, unei etape a aspectului Costișa, care ar corespunde perioadei Monteoru Ic₂ — Ia¹⁰, de la mijlocul mileniului al II-lea î.e.n.¹⁷.

MIHAI ZAMOȘTEANU

КЛАД БРОНЗОВЫХ ТОПОРОВ В БОРЛЕШТИ

(р-н Бухуш, обл. Бакэу)

РЕЗЮМЕ

Зимой 1958 г. Археологический музей в Пьятра Нямец приобрел клад из пяти топоров, найденных в 1957 г. на западно-юго-западном склоне холма Рунку, на территории села Борлешть (р-н Бухуш). Вначале клад состоял из шести топоров, которые по сообщениям авторов находки, были нанизаны на бронзовую или медную проволоку и спрятаны в глиняном сосуде, находившемся на глубине 0,25 м от нынешнего уровня земли. Проволока и один из топоров затерялись. На месте находки обнаружили лишь фрагменты керамики, принадлежащие сосуду, разбитому в момент находки (рис. 1).

Клад в Борлешти входит в группу топоров с поперечным проухом, украшенным тремя рельефными нервюрами (рис. 2). В этой группе можно различить два типа: один без призматического продолжения обуха и другой, более развитый, с призматическим продолжением обуха. Наша серия принадлежит к первому типу; ее можно включить в промежуточный, типологический этап, находящийся между типами медных топоров в Параве, относящихся к фазе Ic₃ культуры Монтеору, и этапом бронзовых топоров, излучной формы, с призматическим продолжением обуха, стратиграфически датированных поздними фазами культуры Монтеору (Монтеору II). Недавно, во время раскопок в Костише, в горизонте Монтеору Ic₂ — Ia, нашли фрагмент лезвия топора

¹⁰ Al. Vulpe și M. Zamoșteanu, *op. cit.*, datează aspectul Costișa într-o perioadă premergătoare fazei Monteoru Ic₂, considerând chiar foarte probabil că aceasta să fie contemporană cu faza Ic₃ a culturii Monteoru. De asemenea, s-a arătat că primele două nivele de la Șesul Jijiei sînt caracterizate „printr-o ceramică înrudită cu aceea a culturii Monteoru” și „datează dintr-o fază anterioară, probabil de tranziție de la cultura Monteoru la cultura Noua” (M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, p. 450). Materialele ceramice par însă să indice, cel puțin pentru unul din aceste nivele, prezența culturii Belopotok-Costișa (*ibidem*, p. 451, fig. 2/2, 3; *SCIV*, V, 1—2, 1954, p. 24, fig. 16/9; Adrian C. Florescu, în *Materiale*, III, 1957, p. 208, fig. 5/3, 6); în acest caz putem considera sfîrșitul culturii Belopotok-Costișa în această perioadă de tranziție. Subliniem, fără a intra în amănunte, că recent se admite „că la baza cenușarelor culturii Noua... se găsește și un nivel inițial de locuire, de caracter Costișa sau Monteoru tîrziu” (*Istoria Romînilor*, I, p. 131; vezi și M. Petrescu-Dîmbovița, *Конец бронзового и начало ранне-железного века в Молдове в свете последних археологических раскопок, în Dacia*, N.S. IV). Rezultă deci că cultura Belopotok-Costișa durează o perioadă lungă de timp, din faza Ic₃ a culturii Monteoru și pînă în pragul culturii Noua. Pe baza acestor considerente credem că cultura Belopotok-Costișa a cunoscut în această vreme mai multe faze. Una dintre aceste faze, care ar corespunde fazei mon-

teorene Ic₂—Ia, trebuie să-i aparțină și vasul nostru de la Borlești. Pentru periodizarea epocii bronzului în Moldova, vezi și Al. Vulpe, *К вопросу о периодизации бронзового века в Молдове*, în *Dacia*, N.S. V, p. 105 și urm.

¹⁷ Analiza chimică a topoarelor din depozitul de la Borlești a fost efectuată în 1961 de dr. M. Schröder de la Laboratorul pentru cercetarea spectral-analitică a obiectelor de metal din epoca cuprului și bronzului timpuriu, din Stuttgart, cu următoarele rezultate:

1. Topor de aramă (fig. 2/1, col. Muz. arh. reg. Piatra Neamț, inv. nr. 3 119 a): Cu 98,71%; Sn 0,04%; Pb 0,26%; As 0,31%; Sb urme; Ag 0,01%; Ni 0,67%; Fe urme.

2. Topor de aramă (fig. 2/2, *ibidem*, inv. nr. 3 119 c): Cu 98,784%; Sn 0,63%; Pb 0,01%; An urme; Fe urme.

3. Topor de bronz (fig. 2/3, *ibidem*, inv. nr. 3 119 c): Cu 94,263%; Sn 5,1%; As 0,31%; Ag 0,027%; Ni 0,03%; An urme; Fe urme.

4. Topor de bronz (fig. 2/4, *ibidem*, inv. nr. 3 119 d): Cu circa 91,31%; Sn 5,8%; Pb 1,65%; As 1,1%; Sb urme; Ag 0,1%; Ni 0,12%; Bi 0,02%; Fe urme.

5. Topor de bronz (fig. 2/5, *ibidem*, inv. nr. 3 119 d): Cu 92,097%; Sn circa 7,8%; As urme; Sb urme; Ag 0,024%; Ni 0,079%; An urme; Fe urme.

(рис. 3), принадлежащего группе с поперечным проухом. Этот фрагмент топора включается в более развитую стадию и его можно отнести к серии Борлешть, поскольку тип с призматическим продолжением обуха появляется в среде Монтеору II.

На основании этой аналогии и того, что сосуд, в котором находились топоры, характеризуется, с некоторыми оговорками, чертами культуры Белопоток-Костиша, мы склонны включить клад из Борлешти в один из этапов Белопоток-Костиша, соответствующий периоду Монтеору Ic₂ — Ia, в середине II тысячелетия до н.э.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Борлешть. Сосуд из обожженной глины, в котором были сложены шесть медных и бронзовых топоров.

Рис. 2. — Борлешть. Клад медных (1—2) и бронзовых (3—5) топоров.

Рис. 3. — Костиша. Фрагмент бронзового топора.

LE DÉPÔT DE HACHES EN BRONZE DE BORLEȘTI (distr. de Buhuși, rég. de Bacău)

RÉSUMÉ

Le Musée archéologique de Piatra Neamț a fait en 1958 l'acquisition d'un dépôt consistant en cinq haches, découvertes l'année précédente sur le territoire de la commune de Borlești (distr. de Buhuși, rég. de Bacău). A l'origine, le dépôt comprenait six haches qui, suivant les auteurs de la découverte, étaient enfilées sur un fil de bronze ou de cuivre et déposées dans un vase en terre glaise enfoui à 0^m25 environ de profondeur. Le fil métallique et l'une des haches se sont perdus. Sur les lieux, on n'a trouvé que les fragments du vase, qui s'était cassé lors de la découverte (fig. 1).

La découverte de Borlești se situe dans le groupe des haches à orifice d'emmanchement transversal et à la douille décorée de trois nervures en relief (fig. 2). On distingue dans ce groupe deux types : celui au mail non prolongé et celui, plus évolué, à prolongement prismatique du mail. La série faisant l'objet de la présente communication appartient au premier type et se situe dans une étape typologique intermédiaire, comprise entre le type de haches en cuivre de Parava, attribué à la phase Ic₃ de la civilisation de Monteoru, et celui des haches de bronze, plus élégantes, à prolongement prismatique du mail, daté stratigraphiquement dans les phases avancées de la civilisation de Monteoru (Monteoru II). Récemment, à l'occasion des fouilles pratiquées dans le niveau Monteoru Ic₂—Ia de Costișa, on a trouvé un fragment de hache (fig. 3) faisant partie du groupe à orifice d'emmanchement transversal. Cette pièce correspond à un stade évolué et, compte tenu du fait que le type à mail prolongé apparaît dans les niveaux Monteoru II, peut être rapproché de la série de Borlești.

Grâce à ces analogies et au fait que le vase dans lequel le dépôt avait été placé présente des caractères qui l'attribuent à la civilisation de Belopotok-Costișa, l'auteur pense pouvoir assigner le dépôt de Borlești à une étape de la civilisation de Belopotok-Costișa correspondant à la période Monteoru Ic₂—Ia (milieu du IIe millénaire av. n. è.).

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Borlești. Vase en terre cuite dans lequel ont été déposées les six haches en cuivre et en bronze.

Fig. 2. — Borlești. Le dépôt de haches en cuivre (1—2) et en bronze (3—5).

Fig. 3. — Costișa. Fragment de hache en bronze.